

Αρμενιστής

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2023)

Αρμενιστής

«Η ΚΕΦΑΛΗ ΜΑΣ ΑΛΛΟ ΔΕΝ ΦΡΟΝΕΙ, ΕΙ ΜΗ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ»

Αλεξάνδρα Μαστρογιαννάκη-Μαρίνη

Copyright © 2023, Αλεξάνδρα Μαστρογιαννάκη-Μαρίνη

Άδεια χρήσης <https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-nd4/#>.

Αλεξάνδρα Μαστρογιαννάκη-Μαρίνη

«Η ΚΕΦΑΛΗ ΜΑΣ ΑΛΛΟ ΔΕΝ ΦΡΟΝΕΙ, ΕΙ ΜΗ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ»

Και να που το θαύμα έγινε! Τον Μάρτιο του 1821 οι υπόδουλοι Έλληνες επαναστάτησαν κατά του κραταιού Τούρκου Δυνάστη και κατάφεραν να αποτινάξουν τα δεσμά της δουλείας ύστερα από τέσσερις αιώνες σκλαβιάς. Εμπνεύστηκαν και πήραν δύναμη από τα σύμβολα, τα μνημεία, το χώμα, το νερό, τις αξίες. Ο πρωτεργάτης του Ελληνικού Διαφωτισμού, εθνομάρτυρας και πρόδρομος της εθνικής επανάστασης του 1821, Ρήγας Βελεστιλής (Φεραίος), ηλεκτρίζει και διεγείρει με τα επαναστατικά του κείμενα και άσματα (Θούριος) τους υπόδουλους Έλληνες: «Ως τότε παλικάρια θα ζούμε στα στενά μονάχοι σα λιοντάρια στις ράχες στα βουνά. Κάλιο ναι μιας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή!».

Θ. Βρυζάκης, «Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί τη σημαία της Επανάστασης», 1865, Εθνικής Πινακοθήκη-Μουσείο Αλέξανδρου Σούτσου

Η Επανάσταση είχε εθνικό και θρησκευτικό χαρακτήρα. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ήταν αυτός που ευλόγησε την σημαία της Επανάστασης, ενώ οι Έλληνες επαναστάτες ορκίζονταν στο Θεό γι' αυτήν. Όπως άλλωστε έγραφε ο αρχηγός της Φιλικής Εταιρίας Αλέξανδρος Υψηλάντης στην Προκήρυξη της 24^{ης} Φεβρουαρίου 1821 «Μάχου υπέρ Πίστewς και Πατρίδος».

Μεγάλη ιστορική αξία έχει το κλείσιμο της προκήρυξης αυτής: «Ας καλέσωμεν λοιπόν εκ νέου, οι ανδρείοι και μεγαλόψυχοι Έλληνες την Ελευθερία εις την κλασική γη της Ελλάδος! Ας συγκροτήσουμε μάχη μεταξύ του Μαραθώνος και των Θερμοπυλών, ας πολεμήσουμε εις τους τάφους των πατέρων μας, οι οποίοι για να μας αφήσουν ελεύθερους επολέμησαν και απέθαναν εκεί!». Με αυτά τα συγκλονιστικά λόγια ο Υψηλάντης αποδεικνύει την

αδιάσπαστη ιστορική εθνική συνείδηση των Ελλήνων Ορθοδόξων της προεπαναστατικής περιόδου. Το ίδιο Έθνος που γεννήθηκε προ χιλιάδων ετών και αναζητούσε την έμπνευση για την επανάσταση στον θρίαμβο των εθνικών πολέμων και στο ιδανικό της κλασικής αρχαιότητας, που διατηρήθηκαν άσβεστα εν μέσω της οθωμανικής βαρβαρότητας, αναγεννάται! Συνδεδεμένος κρίκος του Έθνους η ελληνική γλώσσα, η οποία γράφεται και ομιλείται συνεχώς και αδιαλείπτως πάνω από τρεις χιλιετίες, «προνόμιο» που ουδεμία άλλη γλώσσα στην Ιστορία της ανθρωπότητας δεν μπορεί να διεκδικήσει. Το ακόλουθο απόσπασμα "Η κραυγή της Ελλάδας" του Νίκου Καζαντζάκη από την ομιλία του το 1946 στο BBC με εκφράζει απόλυτα.

Νίκος Καζαντζάκης

Η κραυγή της Ελλάδας

(Απόσπασμα από την ομιλία του στο BBC το 1946)

ΓΙΑΤΙ καταπληκτικό θαῦμα εἶταν ἡ ἔφοδος αὐτῆ τοῦ 21· ἀγγίζει τὰ ὅρια τῆς παραφροσύνης, μὰ μιᾶς παραφροσύνης θεϊκιᾶς. Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία εἶταν ἀκόμα παντοδύναμη· κι ἓνα δειλινὸ τρεῖς μικροί, ἀσήμαντοὶ ἔμποροι ἔνοιωσαν πὼς πλαντοῦν, δέν μποροῦν πιά νά βαστάξουν τὴ σκλαβιά καὶ συναντήθηκαν σ' ἓνα ταπεινὸ σπιτάκι τῆς Ὀδησοῦ. Συνεπαρμένοι ἀπὸ τὴ θεία παραφροσύνη, ὀρκίστηκαν οἱ τρεῖς τοῦτοι ἔμποροι νά ἐλευθερώσουν τὸ Ἑλληνικὸν Γένος, νά κλονίσουν τὰ θεμέλια τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ νά μποῦν στήν Πόλη ν' ἀρπάξουν τὸ Σουλτάνο ἀπὸ τὸ θρόνο του. Συνάμα ὁ Ρήγας Φεραῖος, μέ τὰ φλεγόμενα τραγούδια του, ἄναβε τίς καρδιές καὶ καλοῦσε τοὺς Ἕλληνας, τοὺς Σέρβους, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Ρουμάνους ν' ἀποτινάξουν τὸ ζυγὸ καὶ νά ἰδρῦσουν, ἀδερφωμένοι, μιὰ λεύτερη βαλκανικὴ ὁμοσπονδία. Ἡ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάσταση εἶχε σπείρει σέ ὅλη τὴν Εὐρώπη τίς τρεῖς γόνιμες ιδέες: Ἐλευθερία, Ἰσότητα, Ἀδελφότητα.

Οἱ Ἕλληνας ἀνατινάχθηκαν στή γνώριμη τούτη κραυγὴ τῆς Ἐλευθερίας· καὶ μονομιᾶς οἱ μεγάλες Σκιές ἀναπήδησαν ἀπὸ τὰ ἑλληνικά χῶματα, αὐστηρές κι ἀγριεμένες. Γιατί ἀτιμώρητα δέ γεννιέσαι ἀπόγονος τοῦ Μιλτιάδη, τοῦ Θεμιστοκλῆ καὶ τοῦ Πλάτωνα.

Ἡ πιὸ στοιχειώδης λογικὴ ἀντιστάθηκε στήν ἅγια τούτη παραφροσύνη. Πὼς μιὰ φούχτα ἄνθρωποι ξαρμάτῳτοι, πεινασμένοι, ἀνοργάνῳτοι, μέσα σέ μιάν Εὐρώπη λυσσαλέα ἀντιδραστι-

κή, μπορούσαν νά σηκώσουν κεφάλι και νά ἐλπίσουν ἐλευθερία; Οἱ φρόνιμοι πατριῶτες, οἱ μυαλωμένοι, καταριόνταν τούς ἄμυαλους ἀντάρτες ἢ ἐξόρκιζαν τό ἔθνος νά περιμένει. Μά εὐτυχῶς ἡ λογική δέν ὀδηγáει ποτέ τήν ἀνθρώπινη ἱστορία· ὑπάρχει μιá ἄλλη λογική, ἀνώτερη, ἡ λογική τῆς καρδιάς. Ὑπάρχει μιá μυστηριώδης φωνή πού ἀκούγεται στίς πιό κρίσιμες στιγμές ὄχι στό κεφάλι παρά στό στήθος τοῦ ἀνθρώπου· κι ἡ φωνή αὐτή εἶναι παράλογη κι ἀλάθευτη. Χαρά στούς ἀνθρώπους και στούς λαούς πού τήν ἀκοῦνε.

Το Εικοσιένα, η κιβωτός του Νέου Ελληνισμού,
 επιμ. Κ. Τσιρόπουλος, Εκδόσεις Ευθύνη

Η πατρίδα μου η Χίος ακμάζουσα, αν και ευημερούσε βασισμένη στην καλλιέργεια της μαστίχας και απολάμβανε σημαντικά προνόμια από τους Οθωμανούς, για τους οποίους η μαστίχα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό προϊόν, το Μάρτιο του 1822 επαναστάτησε και πρόσφερε τα πάντα για την Πατρίδα. Ο ξεσηκωμός του εύφορου νησιού εξαγρίωσε τον Σουλτάνο. Η σφαγή της Χίου και η επακόλουθη ανατίναξη της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη, είχαν μεγάλη επίδραση στην κοινή γνώμη της Ευρώπης και στην ανάπτυξη του Φιλελληνικού Κινήματος. Οι Ευρωπαίοι συνειδητοποίησαν τα συμβαίνοντα στην Ελλάδα και έδειξαν συμπάθεια προς τα θύματα και τους ήρωες ενός άνισου αγώνα. Ο Ευγένιος Ντελακρουά απεικόνισε εκπληκτικά «την Σφαγή της Χίου» στον υπέροχο ομώνυμο πίνακα του.

Η Τριφυλία, στην οποία ζω και εργάζομαι από το 1985 είναι συνυφασμένη με όλους τους Απελευθερωτικούς Αγώνες, οι δε Τριφύλιοι προσέφεραν στην πατρίδα μεγάλες υπηρεσίες. Το έδαφος της ήταν αρκετά καλλιεργημένο για την αναμενόμενη επανάσταση. Πολλοί εκκλησιαστικοί παράγοντες, στρατιωτικοί, πολιτικοί, είχαν μνηθεί στην Φιλική Εταιρία. Μεταξύ αυτών ο Μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ο Πρωτοσύγκελος του Αμβρόσιος Φραντζής, ο Δημήτριος Παπατσώρης, ο Γεώργιος Γκρίτζαλης και τόσοι άλλοι. Στα Άγια χώματα της, στην θέση Ραμοβούνι πλησίον του χωριού Βασιλικό, γεννήθηκε, ο μέγας στρατηγός Θεόδωρος Κολοκοτρώνης την Δευτέρα της Λαμπρής όπως ο ίδιος διηγείται στην αυτοβιογραφία του. «Έγεννήθηκα εις το 1770 Απριλίου 3, την Δευτέρα της Λαμπρής». Στον Κολοκοτρώνη οφείλουμε πολλά. «Μόνο ένας Έλληνας να μείνει, πάντα θα πολεμούμε και μην ελπίζεις πως την γην μας θα την κάνεις δική σου, βγάλ' ντο από τον νου σου» (από επιστολή του στον Ιμπραήμ). Επίσης, οι Ντρέδες, φοβεροί πολεμιστές δραστηριοποιούνταν στην ορεινή Τριφυλία, στα Κοντοβούνια και Σουλιμοχωρια, στα χωριά

Κούβελα, Ψάρι, Σίρτζι, Ρίπηση. Με κέντρο το Σουλιμά αποτέλεσαν μια στρατιωτική ομοσπονδία, της οποίας προΐστατο η ισχυρή οικογένεια των Παπατσωραίων.

Το Σούλι, η Μάνη και τα Σουλιμοχώρια της Τριφυλίας ήταν απάτητα κάστρα. Απετέλεσαν ευφορότατο στρατολογικό διαμέρισμα, που προμήθευε παλληκάρια για τον αγώνα. Μεταξύ των τριών χιλιάδων τουφεκίων που παρουσιάσθηκαν στον αγώνα, οι δυο χιλιάδες ήσαν Σουλιμοχωτίτες, Κοντοβουνίσιοι και Ζουρτσάνοι.

Με στόχο την ανάδειξη της πλούσιας και πολύ ενδιαφέρουσας ιστορίας των Ντρέδων Μεσσηνίας κατά την επαναστατική περίοδο, συγκροτήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή Εορτασμού των 200 χρόνων (1821-2021) στο Ψάρι του Δήμου Οιχαλίας. Στο πλαίσιο αυτό τα μέλη της σχεδίασαν και οργάνωσαν σειρά ομιλιών, δράσεων και παρουσιάσεων, στις οποίες θα αναδειχθεί ο κεντρικός και εξαιρετικά σημαντικός ρόλος που έπαιξαν οι Ντρέδες στην Ελληνική Επανάσταση, όπως και όλων των ηγετικών φυσιογνωμιών Ψαρέων οπλαρχηγών που καθόρισαν την ιστορική αυτή περίοδο.

Επίσης, στην επανάσταση του '21 μεγάλη ήταν η συμμετοχή των γυναικών. Η «Αρκαδινή Διαμάντω», μόλις σκοτώθηκε ο πατέρας της, κλεφταρματωλός, ζώστηκε τα άρματα και βγήκε στο βουνό και πολέμαγε τους Τούρκους για πολλά χρόνια στα αντρικά ντυμένη. Η ηρωική προσπάθεια της έγινε ιστορικό τραγούδι που τραγουδιέται σε χαρές και πανηγύρια σε όλη την Ελλάδα:

«ποιος είδε την Αρκαδιανή στα κλέφτικα ντυμένη
δώδεκα χρόνια έκανε στους κλέφτες καπετάνιος
κανένας δεν την γνώρισε ως ήτανε γυναίκα...»

Η Πελοπόννησος γίνεται το κάστρο της Ελληνικής επανάστασης, αφού εδώ άναψε η σπίθα της επανάστασης των Ελλήνων. Οι μεγαλύτερες μάχες, οι σημαντικότεροι αγώνες, τα πρώτα κάστρα που απελευθερώθηκαν, όλα διαδραματίστηκαν και εκτυλίχθηκαν στην Πελοπόννησο. Η Καλαμάτα τοποθετείται στους πρωταγωνιστές του 1821, καθώς εδώ συντάχθηκε το πρώτο επίσημο Πολιτικό και Διπλωματικό Έγγραφο των επαναστατημένων Ελλήνων και δημιουργήθηκε ο πρώτος τακτικός στρατός και η Μεσσηνιακή Γερουσία. Η κήρυξη της έναρξης των επετειακών εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του '21 πραγματοποιήθηκε ήδη το μεσημέρι της Πρωτοχρονιάς του 2021 στην Καλαμάτα, στην πλατεία της 23ης Μαρτίου μπροστά από τον Ιστορικό Ναό των Αγίων Αποστόλων. Η κήρυξη έγινε με την αποκάλυψη μαρμάρινης πλάκας που αναγράφει «ΑΠΑΝΤΕΣ ΠΝΕΟΥΜΕ

ΠΝΟΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ» όπως χαρακτηριστικά ανέφερε «η προειδοποίηση εις τας Ευρωπαϊκάς Αυλάς», το πρώτο πολιτικό και διπλωματικό κείμενο της Μεσσηνιακής Γερουσίας.

Αισθάνομαι εθνικά υπερήφανη που είμαι μέλος του Οικουμενικού Ελληνισμού. Σήμερα οι Έλληνες της διασποράς, οι ομογενείς, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε όποιον τομέα δραστηριοποιούνται και είναι οι πρεσβευτές της ψυχής της Ελλάδας ανά τον κόσμο. Επείγει να επανεξετάσουμε τον Ελληνισμό, ως σύνολο αξιών, πολιτισμού και τρόπου ζωής και να προσπαθήσουμε να τον προσαρμόσουμε στον κόσμο του Σήμερα με όραμα το Αύριο.

Η εποποιία του 1821, η οποία συμπυκνώνεται στις δυο ιστορικές φράσεις «Μολών Λαβέ» και «Ελευθερία ή Θάνατος», ας είναι οι φωτεινοί σηματοδότες για τους σημερινούς Έλληνες και τις επόμενες γενιές.